

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10

150 Reykjavík

10. október 2014

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, með síðari breytingum (viðaukar, tilkynningarskyldar framkvæmdir, flutningur stjórnslu), 53. mál.

Samtök atvinnulífsins og Samtök iðnaðarins (samtökin) skila sameiginlegri umsögn um frumvarpið sem nú er flutt í fjórða sinn og hefur litlum breytingum tekið milli flutningsára.

Tilgangur frumvarpsins er að bregðast við athugasemdum Eftirlitsstofnunar EFTA um að breyta þurfi viðmiðum í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og taka mið af öllum áhrifaþáttum í viðauka 3 með lögnum þ.e. eðli, staðsetningu og eiginleika hugsanlegra umhverfisáhrifa. Í stað þess að bregðast við með því að skilgreina viðmið þá leggur umhverfis- og auðlindaráðuneytið til í frumvarpinu að nánast allar framkvæmdir í landinu verði tilkynningarskyldar og að ýmist Skipulagsstofnun eða viðkomandi sveitarstjórn fái það hlutverk að ákveða hvort ráðast skuli í mat á umhverfisáhrifum viðkomandi framkvæmdar.

Samtökin telja að hér sé allt of langt gengið og miklu lengra en þörf er samkvæmt tilskipun ESB. Verði frumvarpið samþykkt munu leyfisveitingar flækjast, tími lengjast sem tekur að fá leyfi, kærur fjölga og kostnaður við framkvæmdir aukast. Þessum áhrifum er reyndar lýst í greinargerð með frumvarpinu. Að mati samtakanna er hér um gott dæmi þess að *gullhúða* (e. goldplating) tilskipanir ESB þ.e. brugðist er við athugasemdum EFTA með því að ganga allt of langt enda fjalla lögin um mat á umhverfisáhrifum einungis um framkvæmdir sem kunna að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif.

Einn angi þess ef frumvarpið verður að lögum er að enn mun fjölga málum á borði kærunefndar umhverfis- og auðlindamála. Nefndin birti tilkynningu á vef sínum í janúar sl. um að ekki væri unnt að afgreiða mál innan lögbundinna fresta sökum mikilla anna. Þetta er óviðunandi.

Í frumvarpinu er lagt til að byggja upp sérstakan nýjan gagnagrunn um allar framkvæmdir í landinu. Ekkert kemur fram um það til hvers eigi að nota gagnagrunninn, hver kostnaður við hann geti orðið né hvernig hann skuli fjármagnaður. Samtökin telja þennan grunn óþarfan og leggja til að umrædd ákvæði verði ekki að lögum.

Þær athugasemdir sem samtökin hafa áður gert við frumvarpið eru enn í fullu gildi og fylgir hér á eftir umsögn samtakanna við 598. mál á 140. þingi sem dagsett er 13. apríl 2012 en umsögnin var ítrekuð við 141. og 143. þing:

„Varðar: Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, 598. mál.

Samtök atvinnulífsins og Samtök iðnaðarins hafa fengið ofangreint frumvarp til umsagnar en Samtök atvinnulífsins sendu umhverfisráðuneytinu umsögn um drög að frumvarpinu 9. nóvember 2011.

Í frumvarpinu eru m.a. lagðar til breytingar á lögum um mat á umhverfisáhrifum vegna athugasemdum Eftirlitsstofnunar EFTA í kjölfar dóms Evrópudómstólsins í máli C-255/08, sem fela í sér að þröskuldsgildi 2. viðauka laganna eru færð niður. Þrátt fyrir nokkra eftirgrennslna hefur eingöngu fengist útdráttur umrædds dóms og því útilokað að leggja mat á fordæmisgildi hans gagnvart lögum nr. 106/2000 og þörf þess að gera breytingar á lögum.

Samtökin benda á að á árabílinu frá 2000 til 2011 hafa Skipulagsstofnun borist 430 tilkynningar um framkvæmdir en af þeim hefur aðeins 21 framkvæmd verið talin matsskyld. Þá eru liðnir tæpir 28 mánuðir frá því að Skipulagsstofnun tók síðast ákvörðun um að tilkynnt framkvæmd væri matsskyld, en sú ákvörðun var tekin 22. desember 2009. Frá þeim tíma hefur stofnunin tekið 60 ákvarðanir um að tilkynningarskyldar framkvæmdir séu ekki matsskyldar. Í ljósi þessa telja samtökin að lækkun þröskuldgilda 2. viðauka algjörlega ónaúðsynlega og eingöngu í algjörum undantekningartilvikum verði framkvæmdir undir núverandi þröskuldsgildum taldar matsskyldar. Því feli breytingin í raun aðeins í sér aukið skrifræði sem skili engu í að ná þeim markmiðum sem lögum um mat á umhverfisáhrifum er ætlað að ná. Ef þörf er á því að breyta lögum í ljósi athugasemda ESA þá beri að leita skynsamlegri leiða til þess.

Í 4. gr. frumvarpsins er að finna tillögu að málsmeðferð vegna þeirra framkvæmda sem yrðu tilkynningarskyldar við breytinguna. Í greinargerð frumvarpsins kemur fram að um einfaldari málsmeðferð sé að ræða og markmiðið sé að stytta þann tíma sem það tekur Skipulagsstofnun að taka ákvörðun um matsskyldu. Gerðar verði vægari kröfur til framkvæmdaraðila um skil á gögnum og að tímafrestir verði styttnar auk þess sem stofnuninni verði heimilt en ekki skylt að leita umsagnar. Ef ætlunin er að gera slíkar framkvæmdir tilkynningarskyldar leggja samtökin eindregið til að viðhöfð verði einfaldari málsmeðferð en kveðið er á um í frumvarpinu. Ef þörf er talin á að tilkynna framkvæmdir sem þessar þá er lagt til að stofnunin tilkynni innan viku hvort ætlunin sé að taka til skoðunar hvort framkvæmdin skuli háð mati á umhverfisáhrifum. Berist slík tilkynning ekki fyrir það tímamark teljist hún ekki matsskyld. Ákveði stofnunin að taka til skoðunar hvort framkvæmd sé matsskyld þá megi gilda um þá skoðun þær reglur sem frumvarpsdrögin kveða á um.

Samtökin hafa áður gagnrýnt það að málsmeðferð og leyfisveitingar séu orðnar afar flóknar og að oftar en ekki verði óeðlilegur dráttur á afgreiðslu mála. Í greinargerð frumvarpsins kemur fram að eftir því sem umsagnaraðilum fækkar aukast líkur á skjótari málsmeðferð þar sem minni líkur eru þá á að einstakir umsagnaraðilar geti tafið mál með því að skila seint inn umsögnum. Í þessu felst staðfesting á gagnrýni samtakanna og telja þau æskilegt að þessari þróun verði snúið við og lýsa samtökin sig reiðubúin til þess að koma að slíkri vinnu. Lagt er til að sett verði ákvæði í lögum um að skili umsagnaraðilar ekki inn umsögn innan lögboðsins frests sé litið svo á að engin umsögn muni berast.

Í 10. gr. frumvarpsins eru lagðar til breytingar á 3. viðauka laganna. Í athugasemdum við greinina segir að við ákvörðun um matsskyldu framkvæmda beri að líta til þess hvort tilkynnt framkvæmd skv. 6. gr. laganna falli undir þau viðmið sem tiltekin eru í nügildandi 3. viðauka laganna þar á meðal hvort framkvæmdin sé á verndarsvæði. Þá segir í greinargerðinni að skilgreining verndarsvæðis þyki ekki nægjanlega skýr né uppfylla stefnumörkun íslenskra stjórnvalda um sjálfbæra þróun og að ástæða þyki til að bæta þar úr. Í þeim tilgangi er lagt til að tiltekið verði að til verndarsvæða teljist svæði á náttúruminjaskrá, náttúruverndaráætlanir, náttúruvafyrirbæri sem falla undir 37. gr. laga um náttúruvernd, sem og landsvæði í verndarflokki verndar- og orkunýtingaráætlunar skv. lögum nr. 48/2011.

Samtökin eru andvíg þessari breytingartillögu og telja að með henni sé verið að rýmka umtalsvert hugtakið verndarsvæði. Benda samtökin á að skv. lögum um náttúruvernd teljast svæði sem ætlunin er að friðlýsa ekki til verndarsvæða, sbr. d-lið ákvæðis til bráðabirgða IV. Þá er hugtakið verndarsvæði í lögum um verndun Þingvalla og vatnasviðs þess notað í þrengri merkingu en lagt er til í frumvarpinu. Þá telja samtökin að miða verði við endanlegar ákvarðanir um friðlýsingu svæða en ekki stefnu stjórnvalda um friðlýsingu sem ekki hefur orðið að veruleika. Þannig geti svæði sem í

náttúruverndaráætlun er lagt til að verði friðlýst ekki talist jafngilt svæði sem hefur verið formlega friðlýst. Breytingin felur í sér að náttúruverndaráætlun er gefið vægi umfram það sem efni og rök standa til.

Á sömu forsendum telja samtökin ekki forsvaranlegt að veita landsvæðum í verndarflokki verndar- og orkunýtingaráætlunar stöðu umfram það sem kveðið er á um í lögum nr. 48/2011. Bent er á að í svokallaðri rammaáætlun er einungis fjallað um orkuframkvæmdir og áhrif þeirra en margs konar aðrar framkvæmdir geta komið til umfjöllunar sem á engan hátt tengjast orkulindum. Þannig geti verndarflokkur þessarar áætlunar aldrei gilt um annað en orkuframkvæmdir.

Þá telja samtökin að tilvísun í náttúruminjaskrá ekki hafa sérstaka þýðingu en skv. lögum skulu í skránni vera sem gleggstar upplýsingar um friðlýstar náttúruminjar, náttúruminjar sem ástæða þykir til að friðlýsa samkvæmt náttúruverndaráætlun og aðrar náttúruminjar, þ.e. landsvæði, náttúrumyndanir og lífverur, búsvæði þeirra, vistgerðir og vistkerfi sem rétt þykir að vernda.“

Að lokum skora samtökin á Alþingi að beina því til umhverfis- og auðlindaráðuneytisins að skilgreina hæfileg viðmiðunarmörk þannig að tryggt verði að framkvæmdir sem kunna að hafa umtalsverð umhverfisáhrif verði tilkynntar Skipulagsstofnun en jafnframt komið í veg fyrir að tilkynna þurfi framkvæmdir þar sem litlar líkur eru á því að umhverfisáhrifin kunni að verða umtalsverð.

Virðingarfyllt,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Pétur Reimarsson

f.h. Samtaka iðnaðarins

Bryndís Skúladóttir